

7/1329

T.C.
BAŞBAKANLIK
Dış Ticaret Müsteşarlığı

Sayı : B.02.1.DTM.0.09.00.00/39 21.01.2008* 3219
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 03/01/2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1329-2543/5718 sayılı yazıları.

İlgi'de kayıtlı yazıları eki İstanbul Milletvekili Sn. Hasan MACİT tarafından verilen 7/1329 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevap ekte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Binali YILDIRIM
Devlet Bakanı V.

EKLER:

1-Yazı (3 sayfa)

İstanbul Milletvekili Sn. Hasan MACİT tarafından verilen 7/1329 sayılı soru önergesi:

1. Günümüzde dünya ticaretinin kuralları Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) tarafından belirlenmektedir. DTÖ liberalleşmeyi bazı kural ve prensipler dahilinde devam eden bir süreç olarak görmekte; bu işlevini aşamalı olarak müzakere raundlarıyla gerçekleştirmektedir. Halihazırda, Uruguay Raund sonucunda 2000 yılında başlayan ileri tarım müzakereleri, 2001 yılında üye ülkelerin Doha Bakanlar Konferansı sırasında almış oldukları karar uyarınca başlatılan ve sanayi ürünlerinde pazara giriş, hizmetler, ticaretin kolaylaştırılması, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve çevre gibi oldukça geniş bir yelpazeye yayılmış, ticaretin her alanına ilişkin başlıkları içeren Doha Kalkınma Gündemi müzakereleri kapsamında devam etmektedir.

Doha Kalkınma Gündemi müzakerelerinin kilit konularından olan tarım alanındaki müzakereler DTÖ Tarım Anlaşması sistematığı çerçevesinde yapılmaktadır. Buna göre temel müzakere alanları pazara giriş, ihracat sübvansiyonları ve iç desteklerden oluşmaktadır.

Doha görev talimatına göre tarım müzakerelerinde bir yandan ticareti bozucu destek mekanizmalarının ortadan kaldırılarak rekabetçi piyasa koşullarının oluşturulması, diğer taraftan yeni pazara giriş açılımlarının gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Tarifelerin aşağı çekilerek yeni pazar açılımlarının elde edilmesi müzakerelerde gelişmiş ülkeler (GÜ) kadar Brezilya, Arjantin ve Uruguay gibi rekabetçi gelişme yolundaki ülkelerin (GYÜ) de savundukları bir husustur.

Ülkemiz çok geniş bir ürün çeşitliliğine sahip olmakla birlikte yapısal sorunlar ve maliyetlere bağlı olarak taze meyve, sebze dışındaki birçok üründe gelişmiş ülkelerin sübvansiyonlu ürünleri ile rekabet edememektedir. Nitekim, halihazırda ülkemizin uyguladığı tarım ürünleri tarifeleri Uruguay Raund sonucunda ortaya çıkan nihai bağlı oranlara pek çok üründe yakın ya da eşit düzeydedir. Tarımsal ürünlerin çoğunda ülkemizin gümrük vergileri maksimum düzeyde uygulanmaktadır.

Bu hususlar ışığında müzakere sürecinin başından itibaren ülkemiz pozisyonu yerli üretimin korunması, liberalleşmenin mümkün olduğunca aşamalı gerçekleşmesi ve GYÜ'lere özel ve lehte muamele olarak önemli esneklikler sağlanması yönündedir.

Temel stratejimiz, tarifelerde tedrici bir indirim ve geniş kapsamlı istisnalar için çaba gösterilirken, özellikle gelişmiş ülkelere sağlanan ticareti bozucu destek ve sübvansiyonların kaldırılması ya da en aza indirilmesi yönündedir. Bu itibarla, görüşmelerde tarımın Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasında sahip olduğu önem ve sektörün mevcut tarifelerle korunmasında dahi güçlük çekildiği vurgulanarak, dünya tarım ticaretinde GYÜ'lerin haksız rekabete maruz kalmalarını engellemek üzere özellikle GÜ'lerin uyguladığı tarım politikalarının ticaret bozucu etkilerinin ortadan kaldırılması yönünde düzenlemelere gidilmesi gerektiği savunulmaktadır. Ayrıca, GYÜ'lere özel ve lehte muamele kapsamında, belirli sayıdaki ürünün tarife indiriminden muaf tutulmasını ya da daha az indirim tabi olmasını içeren özel ürünler ve belirli şartlar altında ithalata karşı ilave vergi konulmasını sağlayacak özel korunma önlemleri mekanizmasının ülkemiz ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde şekillendirilmesi yönünde de yoğun çaba sarf edilmektedir.

2. Doha Kalkınma Gündemi müzakerelerinde diğer önemli bir konu ise tarım ürünlerine uygulanan ticareti bozucu iç desteklerin kaldırılmasıdır.

Uruguay Raund sonucunda oluşturulan DTÖ Tarım Anlaşması kapsamında ülkemiz, tarım ürünlerine verilen ticareti bozucu iç desteklerini, toplam tarımsal üretim değerinin %10'u ve ürün bazında ürünün toplam üretim değerinin % 10'u (de minimis) ile sınırlamayı taahhüt etmiştir. Bu çerçevede, DTÖ yükümlülüklerimize uygun olarak tarım ürünlerine sağlanan fiyat desteği ve girdi desteği gibi uygulamalar de minimis seviyesi ile sınırlı tutulmaktadır.

De minimis üzerinde uygulamaları olan ülkelerin ise indirimde bulunmaları gerekecektir. Bu kapsamda, daha fazla ticareti bozucu destek veren üye ülkelerin daha fazla indirim yapması planlanmaktadır.

Aralık 2005'te Hong Kong'da gerçekleştirilen DTÖ Bakanlar Konferansı'nda, yalnızca "de minimis" seviyesinde iç destek sağlayan gelişme yolundaki ülkeler için %10'luk belirtilen oranın muhafaza edilmesi kararlaştırılmıştır.

3/4. 2001 yılında başlayan DTÖ Doha Kalkınma Gündemi müzakerelerinin tarım, sanayi ürünlerinde pazara giriş, hizmetler, ticaretin kolaylaştırılması, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve çevre gibi geniş kapsamlı bir konu yelpazesini içermesi ve görüşmelerin eşanlı bitirilecek olması nedeniyle, münferit konulardaki gelişmelerin genel denge gözetilmek suretiyle bir bütün olarak ilgili Bakanlık, Kurum ve Kuruluşlar tarafından takip edilmesi, değerlendirilmesi ve bu çerçevede ülkemiz pozisyonunun belirlenmesinde yarar görülmüştür.

Bu kapsamda, müzakere konularına yönelik ulusal hazırlıklarda etkin ve verimli bir eşgüdümün sağlanabilmesi amacıyla Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu Devlet Bakanı Başkanlığında ilgili Kurum ve Kuruluşların katılımıyla toplanacak "Dünya Ticaret Örgütü ile Koordinasyon Kurulu"nun oluşturulması Başbakanlık Makamının 13 Eylül 2002 tarihli ve 2002/39 sayılı Genelgesi ile karara bağlanmıştır.

Kurul, Dış Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı başkanlığında gerçekleştirdiği toplantılarla Doha Kalkınma Gündemi müzakerelerinin tüm konular itibarıyla genel gidişatının takip edilmesi ve müzakere konularına ilişkin nihai ülke pozisyonunun oluşturulması aşamasında eşgüdüm sağlanması için etkin bir platform oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, Kurulun çalışmalarında ihtiyaç duyacağı ayrıntılı teknik bilgileri alması ve değerlendirmesi amacıyla tüm müzakere konularına ilişkin ulusal alt çalışma grupları da aynı Genelge ile oluşturulmuştur.

Bu kapsamda, DTÖ Tarım Müzakereleri kapsamındaki çalışmalar da, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın koordinasyonunda, başta Tarım ve Köyişleri Bakanlığı olmak üzere ilgili kurum, kuruluş ve akademik çevrelerin temsil edildiği, konu bazında özel sektörün de katkı sağladığı "Ulusal Tarım Çalışma Grubu" aracılığı ile sürdürülmektedir. Teknik çalışmalar ise Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile koordinasyon halinde uzman düzeyinde yapılan düzenli toplantılarla yürütülmektedir. Süreç içinde Dünya Ticaret Örgütü Nezdindeki Daimi Temsilciliğimiz ile de koordineli bir şekilde çalışılmaktadır.

5. 2000 yılından günümüze kadar geçen sürede önce ülkeler görüşlerini bireysel belgelerle ortaya koymuşlar, ilerleyen safhalarda ise tartışmalarda geline noktaı yansıtan ve her konuyu içeren teknik belgeler hazırlanmıştır. Görüşmeler son olarak yayımlanan 17 Temmuz 2007 tarihli taslak belge üzerinden devam etmektedir. Ocak ayı sonunda yeni bir belgenin daha yayımlanması beklenmektedir.

Taslak belge kapsamında ortaya konulan iddialı tarife indirim önerileri, özel ve lehte muamele kapsamında elde edilecek esneklikleri (özel ürünler ve özel korunma önlemleri mekanizması) önemli kılmaktadır. Bu itibarla, tedrici liberalleşme için çaba harcanmakla beraber aralarında GYÜ'lerin de yer aldığı tarım ihracatçısı ülkelerin tarifelerin hızla indirilmesi yönünde yoğun baskıları devam etmektedir.

İç destekler konusunda ise ortaya konulan teklifin ticareti bozucu iç destekler üzerinde önemli bir indirim sağlayarak, adil ve rekabetçi bir uluslararası ticaret sisteminin kurulması anlamında olumlu bir adım olacağı değerlendirilmektedir.

Belgenin ihracatta rekabet başlığı altındaki bölümlerinde ise Hong Kong Bakanlar Deklarasyonu kararına atıfla GÜ'lerin ihracat sübvansiyonlarını 2013 yılı itibariyle kaldırmaları için aşamalı bir plan oluşturulmuştur. İndirim için bir takvim belirlenmiş olması olumlu bir adım olarak değerlendirilmekle birlikte, nihai hükümler itibariyle GYÜ'ler için geçiş süresinin uzun tutulmasında ve uygulama döneminde GYÜ'lere süre ve ürün bazında esneklikler sağlanmasına çalışılmaktadır.

Ocak sonunda yayımlanması beklenen yeni belge yukarıda açıklanan perspektiften değerlendirilecektir.